

Gedeputeerde Staten van Limburg
Afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling
T.a.v. mr. L.H.M. Vorstermans
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Grubbenvorst, 1 januari 2008

Ons kenmerk: BdP/WH/0036

Betreft: Zienswijze POL-aanvulling Gebiedsontwikkeling Klavertje 4

Geacht College,

Vereniging Behoud de Parel heeft kennis genomen van de ontwerp POL-aanvulling Gebiedsontwikkeling Klavertje 4. Onderstaand treft u onze zienswijze op deze POL-aanvulling aan.

- 1 Teloorgang van zoveel mooi open agrarisch cultuurlandschap.
- 2 Vraagtekens aangaande de daadwerkelijk benodigde ruimte voor o.a. glastuinbouw, bedrijven en intensieve veehouderijen
- 3 Hiaten in de EHS, aanvullingen op het groen

1 Teloorgang van zoveel mooi open agrarisch cultuurlandschap.

In een brief die gezamenlijk met de Groengroep Sevenum en buurtbewoners Sevenum is verstuurd, d.d. 2 september 2008 “Zorgen over open cultuurlandschap en noodzaak nieuwe bebouwing Gebied Klavertje 4 in Limburg”, uitten wij al onze zorgen aangaande dit landschap. Ook in de Plan-MER wordt hier op ingegaan op blz. 104 – 105, citaat:” De herkenbaarheid van (elementen) uit de ontstaansgeschiedenis van het landschap gaat in sterke mate verloren en er is een grote kans op verrommeling van het landschap”.

In de Plan-MER, blz. 53, wordt het gebied opgeknipt in een 13-tal gebieden. Met name gebieden 5, 6, 9 en 10 dreigen ten onder te gaan als zijnde open cultuurlandschap. Zie mede punt 2.

2 *Vraagtekens aangaande de daadwerkelijk benodigde ruimte voor o.a. glastuinbouw, bedrijven en intensieve veehouderijen.*

Daar het hier gaat om veelal lange termijn plannen die een zeer grote impact hebben op het landschap verzoeken wij u nogmaals terdege te kijken naar de werkelijke economische noodzaak. Bezien vanuit de huidige kredietcrisis lijkt het ons logischer om al deze plannen nogmaals door te spreken met economen, banken en andere deskundigen. Het negeren van economische geluiden is een fout die door veel bestuurders in het verleden is gemaakt. Aanvullend onderzoek doen bij bedrijven die plannen kenbaar maakten, maar deze wellicht nu in de ijskast zetten, lijkt aangewezen. Daarnaast lijkt het niet meer dan logisch, dat de tijd voortschrijdend inzicht met zich mee zal brengen, technieken beschikbaar komen die geheel andere oplossingen mogelijk maken dan nu het geval is, behoeften van mensen veranderen, de demografische omstandigheden wijzigen, enzovoorts. Het is ons inziens dan ook beter POL-aanvullingen in fasen, 5 jaren plannen bijvoorbeeld, door te voeren.

Daarbij wijst ook Marktverkenning Greenport Venlo, Ruimtebehoefte bedrijventerreinen en Glastuinbouw, naar het onderzoeksfeit dat, citaat blz. 25: *“In beide gevallen overtreft het huidige bekende aanbod aan bedrijventerreinen de vraag, etc.”*. Overigens is het opmerkelijk te noemen dat de intensieve veehouderij niet in dit onderzoek betrokken is.

Malum est consilium quod mutari non potest.

Een plan dat niet gewijzigd kan worden, is een slecht plan.

Daarbij, het nu nog open agrarische landschap is daarbij leefgebied voor een aantal Rodelijst broedvogels, zoals de veldleeuwerik, patrijs en gele kwikstaart. Ook de kerkuil is vaker gesignaleerd, zodat uitgegaan mag worden van het feit dat dit een redelijke populatie betreft. Deze zullen verdwijnen mocht het nu nog open landschap volgebouwd worden.

3 *Hiaten in de EHS, aanvullingen op het groen*

Vereniging Behoud de Parel is zeer te spreken over de concrete aanpak van de EHS. Met name de aanpak van de Grootte Molenbeek, met daardoor versterkte ecologische potentie, juichen wij toe. Wij spreken dan ook de hoop uit dat hier getracht wordt om de biodiversiteit maximaal te ondersteunen.

Er blijven echter een aantal aandachtspunten te benoemen: het versterken van de “ladderstructuur”, de aanleg van Greenportlane en zoekgebied ecologische verbinding en het gebied de Brommèr.

Het versterken van de ladderstructuur wordt in de POL-aanvulling als wenselijk beschouwd. In de ogen van vereniging Behoud de Parel zijn de sporten van deze ladder door simpele aanvullingen eenvoudig te versterken, daarbij de bestaande natuur – met tal van Rodelijst¹ soorten - ondersteunend. Ergo, ons inziens hoeft de onderstaande verwoording van deze versterking de – *door ons*

¹ Ook willen wij GS wijzen op het feit dat de Rodelijst soorten o.a. genoemd in het EVG wettelijk te beschermen soorten zijn. Zo is o.a. de kamsalamander is een beschermde inheemse diersoort die tevens voorkomt op Bijlage IV van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

Op grond van artikel 10 Ffw is het verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse diersoort opzettelijk te verontrusten.

niet - beoogde projecten niet te belemmeren. Integendeel, er zal juist sprake kunnen zijn van stille, lastig toegankelijke gebieden, waardoor de aanwezige bijzondere natuurwaarden – Rodelijst soorten - juist vanuit extra geboden randvoorwaarden kunnen toenemen.

Ladderstructuur

A *Gekkengraaf versus Groote Molenbeek.*

Er is voor gekozen om de Groote Molenbeek te laten prevaleren boven de Gekkengraaf. Dit is ons inziens onjuist, zelfs een kapitale fout te noemen.. In het hele stelsel van beekjes tussen de Reulsberg, Zaarderheike en het te ontwikkelen Grote Molenbeekdal, met o.a. de Gekkengraaf en Langevense Loop, daarbij bevattende de Broomer – een klein maar belangrijk gebiedje – blijken tal van waarnemingen gedaan te zijn o.a. aangaande belangrijke zeldzame herpetofauna². De Noordersloot dient men hier bij te betrekken, (zie B). Zie hiervoor:” Ecologisch veldonderzoek Greenportlane” (EVG). Uit veldwerk door vereniging Behoud de Parel blijkt dat met kleine aanpassingen in het landschap deze beekjes zeer eenvoudig qua potentieel te versterken zijn³. Uit het rapport EVG blijkt daarbij juist dat in de Gekkengraaf vele waarnemingen van zeldzame herpetofauna gedaan zijn. Vereniging Behoud de Parel stelt derhalve voor om deze beekjes te voorzien van groenstroken – divers struweel - aan beide zijden, daarbij ruimte latend voor een maaipad. Ook kunnen biologen ideeën aandragen om het voorkomen van genoemde herpetofauna te ondersteunen middels kleine poelen, lagunes, op plaatsen laten meanderen en wat al dies meer zij. Deze stroken hoeven niet breed te zijn, het totale concept ‘groenstroken – maaipad – beek’ kan volstaan met een 20 – 30 tal meters, afhankelijk van de mogelijkheden, daarbij mede uitgaande van de gedane waarnemingen. Ook ontstaan er op deze wijze ”spannende mogelijkheden voor ‘stille’ natuurontwikkeling”, immers in het aan te leggen agro-industriële gebied zullen juist dit soort beken en poelen door weinig mensen verstoord worden! Ook ontstaat er op deze wijze een waterkundige verbinding – mede daardoor verplaatsingsmogelijkheden voor o.a. voorkomende Rodelijst soorten - van hogere kwaliteit tussen het oostelijke en westelijke “ladder-idee”, iets wat ten eerste ontbreekt in de POL-aanvulling!

De waterkwaliteit van met name de Gekkengraaf wordt beschouwd als zijnde slecht.⁴ Dit staat eigenlijk diametraal t.o.v. het voorkomen van Rodelijst soorten - zie inventarisatie EVG – o.a. het voorkomen van Birmpje, Kamsalamander, Grote en Kleine Modderkruiper. De waterkwaliteit is dus helemaal niet zo slecht!

Ook uit “*Aangepaste tekst n. a. v. overleg 3 oktober jongstleden betreffende*

Water paragraaf POL-aanvulling gebiedsontwikkeling Klavertje 4”, een brief van Afdeling Kennis & Advies Waterschap Peel en Maasvallei, blijkt dat zij ook oog hebben voor de zogenaamde AEF-beken, citaat blz. 2:

“Daar naast wordt de functie van de AEF-beken behouden en bestaat er de ambitie de ecologische kwaliteit van die beken te verhogen”.

² Het is overigens opmerkelijk dat er langs de hele Groote Molenbeek geen Rodelijst soorten, o.a. herpetofauna zijn gevonden, kaart 5 EVG, hier mee aangevende dat de o.a. Gekkengraaf momenteel een sterker ecologisch potentieel lijkt te hebben dan de Groote Molenbeek.

³ Aangaande de Gekkengraaf blijkt bijvoorbeeld dat vanuit Kaldenbroek, de Gekkengraaf volgend naar het brongebied, in het Witveld reeds een mooie singel aan beide kanten van de beek aanwezig is. Deze singel is een aantal jaren geleden ook verder aangevuld en uitgebreid (ruilverkaveling) met struweel. Ter hoogte van Hagens, intensieve veehouderij op de Witveldweg, is (vermoedelijk door het scheppen van nieuwe natuur) de zeldzame Kleine Modderkruiper en het Birmpje gevonden. Dit terwijl het aanliggende bedrijf gekenmerkt wordt door een hoge ammoniakemissie! In het Kaldenbroek zelf heeft de Gekkengraaf daarbij wel de status SEF, hetgeen ons bevreemd.

⁴ De provinciale ontwikkelingszoon groen (POG) bij de Gekkengraaf is slechts gedeeltelijk verwezenlijkt en de waterkwaliteit is hier, zeker ten opzichte van de Groote Molenbeek, zeer slecht, blz 30 MER

En verderop, blz.6: *"Voor de beken met een Algemeen Ecologische Functie binnen het plangebied; Gekkengraaf, Langevense Loop en Mierbeek, geldt dat mensgerichte belangen omvangrijker en/of belangrijker zijn dan de natuurgerichte belangen. Met dien verstande dat een minimaal kwaliteitsniveau, in dit geval de huidige situatie gehandhaafd dient te worden. Er mag dus geen verslechtering van de huidige water kwaliteit optreden. Door de nieuwe inrichting van deelgebieden (het landschappelijke raamwerk) in de omgeving van AEF beken is het de bedoeling dat meer schoon water in de waterloop terecht komt.*

Ook de mogelijke verplaatsing van de Gekkengraaf⁵ baart ons zorgen vanwege het voorkomen van Rodelijst soorten. Elke wijziging in het geheel van samenstel van beken dient zeer zorgvuldig bekeken te worden.

Daarbij dienen er retentiebekkens (zie ook B) aangelegd te worden, iets waar het POL nauwelijks over rept. Deze retentiebekkens zijn een absolute noodzaak, gezien vanuit mogelijke toekomstige bebouwing en mogelijke klimaatsveranderingen, een verstoring teweeg brengend in de huidige waterlopen en de grondwaterstand.

Werkende weg kan daarbij gesteld worden dat deze retentiebekkens – o.a. betrekking hebbende op de genoemde Gekkengraaf en aansluitende beken - een zeer belangrijke ecologische functie kunnen inbrengen in de POL-aanpassingen. Deze kunnen dienen als zijnde een mitigerende maatregel inzake de waterkwaliteit in de breedste zin des woords en aangaande de biodiversiteit in het bijzonder.

Vereniging Behoud de Parel stelt dan ook voor dat deze retentiebekkens opgenomen worden in de POL-aanvullingen.

Daarbij is het evident dat vanuit Europees en Nederlands beleid het water steeds schoner zal worden. Reductie van bestrijdingsmiddelen en (kunst) mest, reductie van tal van emissies etc. zal er toe leiden dat ook de kwaliteit van deze AEF-beken zal verbeteren⁶.

Wij verzoeken GS dan ook met klem naar de door ons geschetste situatie te kijken en deze ecologisch op te waarderen.

B *De Noordersloot, zich bevindend langs de spoorlijn Venlo-Eindhoven.*

Ook hier zijn tal van waarnemingen gedaan, zie genoemd EVG, waaruit blijkt dat ook deze beek bijzondere aandacht verdient en meegenomen dient te worden in "het groen".

Daarbij betreft het een zogenaamde zwakgebufferde sloot. De watersamenstelling en de flora hebben grote overeenkomsten met vennen. In de sloot komen nog altijd diverse Rodelijst-soorten voor zoals Drijvende waterweegbree, Moerashertshooi, Witte waterranonkel (één van de drie vindplaatsen in Limburg), Ondergedoken moerasscherm, Vlottende waterbies. Waar elders in Limburg grote moeite gedaan moet worden om deze soorten terug te krijgen komen ze in de Noordersloot al decennia en nog steeds voor. Blijkbaar zijn de omstandigheden nog steeds goed. Maar de laatste jaren wordt wel een achteruitgang o.a. als gevolg van het aanvoerwater door de Gekkengraaf, deze ligt hoger dan de Noordersloot, geconstateerd. Concreet betekend dit dat allerlei ontwikkelen rond Klavertje vier een verdere verslechtering kunnen betekenen als er dichtbij bebouwing komt en als het afwateringssysteem wordt aangepast.

⁵ PlanMER blz. 110: Een eventuele verlegging van de waterloop van de Gekkengraaf dient in overleg met het Waterschap Peel en Maasvallei plaats te vinden.

⁶ KRW, artikel 1, o.a. lid c : verhoogde bescherming en verbetering van het aquatische milieu worden beoogd, etc.

Ook hier is sprake van een eenvoudig te versterken waterloop met momenteel aanwezig zijnde bijzondere soorten. Zoals bij punt A geschetst kan hier door simpele – wellicht voor publiek ontoegankelijk gemaakte – groenstroken, verschralingen van de bodem en zandpartijen het leefgebied van de o.a. “levendbarende Zandhagedis”⁷ worden ondersteund en aanwezige zeldzame planten, o.a. drijvend Waterweegbree, versterkt worden. Ipso facto is het daarbij logisch dat in de nabijheid van een spoorweg reeds beschermende publieke maatregelen zijn getroffen, afrastering, deze hoeven enkel ten bate van de natuurontwikkeling verruimd te worden. Ook hier stelt vereniging Behoud de Parel voor om aan beide zijden van het spoor en de aanliggende Noordersloot een ruime groenstrook – o.a. divers struweel - aan te leggen, wederom ingevuld indachtig adviezen van biologen.

Ook op deze wijze worden de “sporten van de ladder” tussen het oost en west gedeelte van de EHS ingevuld, elkaar versterkend.

C In het zuiden van het plangebied ontbreken van een structurele verbinding, ter hoogte van de camping Breebronne.

De EHS ontbeert in deze voorliggende visie een duidelijk te benoemen structurele hiaat. Het betreft hier het ontbreken van “een sport” tussen het Grootte Molenbeekdal en Kraijelheide, ter hoogte van camping Breebronne. Wij verzoeken de GS dan ook hier met klem naar een adequate oplossing te zoeken.

De aanleg van Greenportlane.

D Het zoekgebied ecologische verbinding bij Grubbenvorst

Dit zoekgebied dient een hoge prioriteit bij GS te krijgen. Daarbij is op dit gebied Greenportlane geprojecteerd. Dit is een uiterst complex geheel, wat ons inziens om extra studie vraagt. Het betreft hier een ernstig hiaat tussen de gebieden Blerickse Heide/Zaarderheike en de Lovendaalsche bossen richting het Kaldenbroek. De EHS ontbeert al jaren een “doorstroming” in relatie tot deze gebieden. Ook dienen hierbij ecoducten over de A73 en de toekomstige Greenportlane gerealiseerd te worden.

De Brommèr

Het gebied de Brommèr ligt nu geïsoleerd t.o.v. de Reulsberg. In de nabijheid van dit gebied is de zeer zeldzame Kamsalamander gesignaleerd. Daarbij komt dit gebied in de toekomst wellicht helemaal ingesloten te liggen in de kassencomplexen.

Wij verzoeken GS om de Brommèr aan te sluiten op de Reulsberg en de omliggende beekjes te versterken met groen zoals geschetst in A, hierdoor het leefgebied voor deze Rode-lijst-soort te versterken. Daarbij het gebied de Brommèr veel meer ruimte (bufferzone) te geven dan nu het geval is.

Verder verzoeken wij GS om de aanleg van groen – EHS en POG en onze aanbevelingen - tenminste op te laten lopen met de aanleg van steen en glas, immers groen blijkt keer op keer ‘de gebeten hond’ te zijn.

⁷ Ravon, <http://www.ravon.nl/Soorten/Reptielen/Levendbarendehagedis/tabid/141/Default.aspx> De levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara* (synoniem: *Lacerta vivipara*)) leeft bij voorkeur op enigszins vochtige heide of heide met vennen en in structuurrijke weg- en spoorbermen en ruigten.

Hoogachtend,

André Vollenberg
Voorzitter vereniging Behoud de Parel

Contemnunt spinam, cum cecidere rosae

Wanneer de rozen zijn afgevallen, vit men op de doornen, Ovidius